

ÅRSRAPPORT 2021

for

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen

Storfe på utmarksbeite – Foto: Landbrukskontoret

INNLEDNING

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen er felles for Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner. Kontoret ble interkommunalt i 2004, og ny avtale ble fornyet i 2019. Gausdal er vertskommune for kontoret.

Kontoret har ansvaret for landbruks-, vilt- og utmarks-forvaltningen i disse kommunene, og skal bidra til en positiv næringsutvikling innen fagområdene. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker, strategiske næringsplaner og ulike temaplaner.

Innhold

1. DRIFT.....	4
1.1 PERSONALE.....	4
1.2 ØKONOMI.....	4
2. TILSKUDD.....	4
2.1 TILSKUDD JORDBRUK.....	4
2.1.1 Produksjonstilskudd (PT).....	4
2.1.2 Tilskudd ved produksjonssvikt.....	5
2.2 TILSKUDD SKOGBRUK.....	5
2.2.1 Tilskudd til skogkultur og skogsbilveger.....	5
2.2.2 Skogfond og rentemidler.....	5
2.3.3 Skogskader.....	6
2.2.4 Tilskudd til skogsdrift med taubane, hest og andre driftsmetoder.....	6
2.3 MILJØTILSKUDD I LANDBRUKET.....	6
2.3.1 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK).....	6
2.3.2 Regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMT).....	7
2.3.2 Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).....	7
2.3.4 Tilskudd til drenering av jordbruksjord.....	7
2.4 VELFERDSORDNINGER I LANDBRUKET.....	8
2.5 TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER.....	8
2.6 MIDLER TIL INVESTERING OG BEDRIFTSUTVIKLING (IBU).....	9
3. FORVALTNING.....	9
3.1 JORDVERN.....	9
3.2 JORDLOVENS DELINGSBESTEMMELSE OG KONSESJONSLOVEN.....	10
3.3 NYDYR KING.....	10
3.4 LANDBRUKSVEIER.....	10
3.5 HOGST I VERNSKOG.....	11

3.6 KART	11
3.7 MOTORFERDSEL I UTMARK	11
3.8 VILTFORVALTNING.....	11
3.9 ROVVILT	12
3.10 VETERINÆRTJENESTER	13
4. PLANARBEID	13
4.1 LANDBRUKSKONTORETS PLANARBEID	14
4.1.1 Landbruksplan	14
4.1.2.Hjorteviltplaner	14
4.1.3 Beitebruksplaner	14
4.1.4 Skogbruksplaner	14
4.2 DELTAKELSE I ANNET KOMMUNALT PLANARBEID	14
4.2.1 Arealplaner	14
4.2.2 Naturmangfoldsplan.....	15
4.2.3 Sti og løypeplan	15
5. UTVIKLINGSARBEID.....	15
5.1 LANDBRUKSKONTORETS AKTIVITETER	15
5.1.1 Radiobjeller på lam i Øyerfjellet 2021	15
5.1.2 Klimakalkulator i mjølkeproduksjon.....	15
5.1.3. Bonden i det grønne skifte	15
5.1.4.Bruprojekt skogsbilveger	16
5.1.5 Bekjempelse av fremmede arter	16
5.1.6 Grønnsaksproduksjon.....	16
5.1.7 Tilleggsnæringer	16
5.1.8 Avløserkurs for ungdom	16
5.2 DELTAKELSE I ANDRE AKTIVITETER/PROSJEKTER.....	17
5.2.1 Elgmerkeprosjektet «Elgen i Oppland»	17
5.2.2. Utvikling av ny regional gjødselvare.....	17
5.3 ANNEN UTADRETTET VIRKSOMHET	17
5.3.1 Samarbeid med næringa	17
5.3.2.Dialogmøte	17
5.3.3 Landbruksdag med ordfører.....	17

1. DRIFT

1.1 PERSONALE

Landbrukskontoret har i 2021 hatt 10 fast ansatte fordelt på 8,3 årsverk. Nærværprosenten hadde i 2021 et gjennomsnitt på 91,2 %, som er noe lavere enn i 2020 (95,4 %). Dette skyldes at vi har hatt perioder med langtidsfravær gjennom året.

1.2 ØKONOMI

I behandling av budsjett for 2021 og økonomiplan for perioden 2021-2024 i de tre kommunene ble det vedtatt et permanent nedtak tilsvarende 6,7 % av landbrukskontorets ramme (kr 530 000). Personalkostnader er hoveddelen av driftsbudsjettet til landbrukskontoret og redusert ramme medførte behov for nedbemanning av 0,8 årsverk. En slik omstillingsprosess ble anslått til å ikke kunne gi en helårsvirkning for 2021, og at bruk av driftsfondet måtte dekke opp merutgifter knyttet til nedtakskravet.

Året 2021 ga imidlertid noen faktorer som reduserte behovet for å bruke driftsfond; flere vakanser ved kontoret av varierende varighet, samt kutt av merkantile kostnader (overgang fra papir til nettbasert informasjon). Regnskapet for 2021 viste et overskudd på kr 118 000 som ble satt til landbrukskontorets driftsfond. Det ble ved årsoppgjøret utført en tilbakebetaling til eierkommunene på totalt kr 150 000 (Gausdal kr 62 250, Lillehammer kr 39 000 og Øyer kr 48 750).

2. TILSKUDD

2.1 TILSKUDD JORDBRUK

2.1.1 Produksjonstilskudd (PT)

Tabell 1 viser utbetalt produksjonstilskudd til landbruksforetak i regionen. Det er omsøkt tilskudd i 2020, utbetalt i februar 2021, som inngår i statistikken for 2021. Antall søknader er antallet mottatt i det aktuelle året.

Tabell 1. Utbetalt produksjonstilskudd i Lillehammer-regionen 2019 - 2021.

År	2019		2020		2021	
	Ant	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	274	77 877 952	273	81 647 720	262	83 454 967
Lillehammer	147	27 926 020	143	28 593 044	133	29 881 798
Øyer	146	34 935 930	140	35 626 125	140	35 026 323
SUM	567	140 739 902	556	145 866 889	535	148 363 088

Det er to søknadsomganger pr. år, men forvaltningen har tilnærmet helårsaktivitet med kontrollrutiner og utbetalinger. De aller fleste søknader om produksjonstilskudd leveres

elektronisk, noe landbrukskontoret bistår mange søkere med. Kontoret har innført ordning for timebestilling av bistand under hver søknadsomgang, både fysisk og digitalt.

I tillegg til at det utføres en mengde maskinelle kontroller skal det gjennomføres kontroll av 10 % av søknadene ved hver av de to søknadsomgangene. Det er landbrukskontoret som plukker ut de foretakene som skal kontrolleres utfra en kontrollplan. Det ble i 2021 gjennomført både dokumentkontroller og stedlige kontroller.

2.1.2 Tilskudd ved produksjonssvikt

I løpet av vekstsesongen 2021 var det totalt kun fire gårdbrukere (2 i Gausdal og 2 i Lillehammer) som meldte fra om svikt i planteproduksjonen forårsaket av klimatiske forhold. Ingen av de fire som meldte fra om avlingssvikt i grovfôrproduksjonen søkte om tilskudd for dette i 2021.

2.2 TILSKUDD SKOGBRUK

2.2.1 Tilskudd til skogkultur og skogsbilveger

I 2021 ble det godskrevet om lag kr 2,5 millioner over tilskuddsordninger i skogbruket betalt direkte til skogeiere. Dette er en nedgang sammenliknet med foregående år. Nedgangen i aktivitet er i stor grad relatert til pandemien. Det ble 2021, på bakgrunn av pandemisituasjonen, vedtatt to ekstraordinære forskrifter som påvirket utbetaling av tilskudd i regionen.

Tabell 2. Tilskudd til skogkulturtiltak 2021

Tilskuddsformål	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Skogkultur	261 603	503 209	328 266	1 093 078
Tettere planting	218 298	435 408	186 037	839 743
Gjødsling	60 112	25 953	5 280	91 345
SUM	658 420	974 092	870 879	2 503 391

Det ble i 2021 behandlet tre søknader om tilskudd til opprusting av skogsbilveger. Tilskuddsandelen varierer mellom 30-50% av prosjektert kostnad.

Tabell 3. Tilskudd til bygging og opprusting av skogsbilveger 2021

Tilskuddsformål	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Skogsbilveger	253 750	129 500	411 088	794 338

2.2.2 Skogfond og rentemidler

Bruken av opptjente rentemidler som er opptjent året før reguleres av egen forskrift. Kommunene disponerer nå 34 % av inntjente renter, Norges Skogeierforbund 30 %, Landbruks- og matdepartementet 20 % og Statsforvalteren i Innlandet 16 %. Bruken av rentemidler skal gå til tiltak som fremmer skogbruket.

Avvirkning av tømmer til industrielt formål foregår kun i skog som har utført miljøregistreringer. Biologisk viktige områder (BVO) blir av miljøhensyn avsatt og skal stå urørt. Totalt areal med BVO i regionen er 12 042 dekar. Det utgjør 1,6 % av produktivt areal.

Tabell 4. Skogfond og rentemidler 2021

Skogfond og rentemidler kr	Lillehammer	Øyer	Gausdal
Innestående skogfond 01.01.	20 607 160	10 876 727	13 878 109
Innestående skogfond 31.12.	23 056 383	12 432 560	15 612 866
Inngående skogfond i 2021	7 179 872	3 212 085	2 237 488
Utbetalt skogfond i 2021	5 684 937	2 237 488	2 825 192
Brukt rentemidler i kommunen	124 588	34 881	27 656
Overført rentemidler til Dep, Glommen Mjøsen og Statsforvalteren i Innlandet	225 287	110 488	150 407
Beholdning rentemidler 31.12.21	889 389	724 937	718 603

2.3.3 Skogskader

Skogskader har preget året 2021. Store snømengder vinteren 2020/21 ga mye toppbrekk i enkelte områder i kommunene. Kraftig vind rammet hardt i deler av kommunene. Områdene som var særlig hardt berørt var søre del av Øyer og søre deler av Lillehammer. Til sammen anslås nærmere 80 000 m³ som vindfelt og oppryddingsarbeidet har vært prioritert for entreprenører i vår region i etterkant.

2.2.4 Tilskudd til skogsdrift med taubane, hest og andre driftsmetoder

I 2021 har det ikke blitt gjennomført taubanedrifter i vår region. Dette skyldes at tilgangen på driftsapparatet har vært begrenset sammen med at nasjonale tilskuddsmidlene har vært kanalisert til Vestlandet og avvirkning der.

2.3 MILJØTILSKUDD I LANDBRUKET

2.3.1 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Det er en gjeldende tiltaksstrategi for NMSK-tilskudd i regionen som revideres årlig, avhengig av tilskudsbevilgning fra Statsforvalteren. Tiltaksstrategien behandles og godkjennes av Kontaktutvalget for skogbruk i Lillehammer-regionen. Dette består av representanter fra skogeierlagene og skogandelslagene.

Tilskudd til tettere planting og til gjødsling for klima ble innført i 2016 og er nå en godt etablert ordning. Totalt ble det utbetalt over disse tilskuddsordningen kr 931 088 i 2021. Planteaktiviteten og påfølgende ungsogpleie henger sammen med avvirkningsaktiviteten.

Tilskudd til skogkultur forvaltes av kommunene. Tilskuddssatsen var på 35 % for ungsogpleie og markberedning. For vårplanting ble det innført tilskudd for å kompensere for ekstrakostnader i forbindelse mangelen på arbeidskraft. Det ble gitt kr 1,50 i tilskudd per plante. For skogeiere som utførte planting selv er dette tilskuddet lagt inn tilskuddssatsen på skogkultur. Tilskudd til profesjonelle aktører som utførte planting ble utbetalt direkte fra Statsforvalteren til aktør og er ikke med i kommunens sammenstilling.

2.3.2 Regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMT)

Det er tilskudd omsøkt i 2020 og utbetalt i februar 2021, som er med i statistikken for siste året. Antall søknader er antallet mottatt i det aktuelle året. Det regionale miljøtilskuddet varierer noe mellom år, blant annet avhengig av hvor mye åker som ligger i stubb over vinteren.

Tabell 5. Utbetalt regionalt miljøtilskudd i Lillehammer-regionen 2019 - 2021.

År	2019		2020		2021	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	179	2 562 983	198	3 214 397	183	4 223 956
Lillehammer	101	1 277 922	99	1 561 175	96	1 860 730
Øyer	111	1 699 389	109	1 884 687	109	2 203 871
SUM	391	5 540 294	406	6 660 259	388	8 288 557

For regionalt miljøtilskudd kontrolleres 5 % av søknadene.

2.3.2 Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

I samråd med faglaga i landbruket er det vedtatt en tiltaksstrategi for SMIL-midler i Lillehammer-regionen for 2020-2023. Denne gir føringer for prioritering av søknader. I alt 16 søknader fikk innvilget SMIL-midler i 2021, bl.a. midler til to bekjempelsestiltak mot kjempespringfrø i Lillehammer. Andre saker som fikk midler var det enkle driftstiltak på seter med mjølke-produksjon, istandsetting av freda/verneverdige bygninger, kartlegging av biologisk verdifull innmark, restaurering av gammel kulturmark og restaurering av gutu. Tilskuddsbeløpet tildelt disse sakene var på kr 1 138 696. Årsrammen med SMIL-midler som Lillehammer-regionen fikk tildelt fra Statsforvalteren var kr 810 000. Det ble inndratt kr 328 696 i ubenyttede midler fra tidligere tildelinger. Disse ble fordelt på nye saker.

Tabell 6. Innvilgede SMIL-tilskudd 2017 - 2021, fordelt på kommuner.

	Gausdal			Lillehammer			Øyer			Sum	
	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd
2017	6	310 705	58	1	117 245	22	1	107 400	20	8	535 350
2018	2	36 500	7	3	387 450	74	3	101 250	19	8	525 200
2019	3	220 675	33	4	175 200	26	3	276 750	41	10	672 625
2020	6	668 063	77	1	15 000	2	4	185 500	21	11	868 063
2021	4	283 617	25	4	373 475	33	8	481 604	42	16	1 138 696

2.3.4 Tilskudd til drenering av jordbruksjord

Lillehammer-regionen ble for 2021 tildelt kr 822 000. Tilskudd utmåles med kr 2 000 per daa ved systematisk drenering/profilering/omgraving. For annen usystematisk drenering og avskjæringsgrøft gis det kr 30 per. løpemeter grønnet begrenset oppad til 2000 per daa. Tilskuddsbeløp under kr 3 000 utbetales ikke.

Tabell 7. Innvilgede tilskudd til drenering, fordelt på kommuner.

	Antall søknader						Tilskudd (tall i hele 1.000)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gausdal	5	3	2	5	4	5	48	46	51	65	52	66
Lhmr	4	2	0	1	1	0	36	27	0	31	3	0
Øyer	1	6	9	3	4	3	9	128	296	72	81	103
SUM	10	11	11	9	9	8	93	201	347	168	136	169

2.4 VELFERDSORDNINGER I LANDBRUKET

Tilskudd til avløsning ved sykdom mv. gis for å dekke dokumenterte utgifter til avløsning. Sammenlignet med 2020 har det vært like mange søknader, men med en reduksjon i utbetalinger på ca. kr 350 000. Det indikerer at antall sykedager har gått noe ned.

Tilskudd til ferie og fritid er en refusjons-ordning, der dokumenterte utgifter til avløsning blir refundert påfølgende år. Dette søkes sammen med produksjonstilskudd i oktober og følger saksbehandling for produksjonstilskudd.

Tabell 8. Velferdsordninger i landbruket 2021.

Velferdsordninger i landbruket	Søknader	Utbetalt tilskudd kr
Avløsertilskudd ved sykdom mv.		
Gausdal	26	1 014 836
Lillehammer	25	506 240
Øyer	19	1 335 441
Sum avløsertilskudd ved sykdom mv.	70	2 856 517
Tilskudd ferie og fritid		
Gausdal	188	11 615 650
Lillehammer	86	4 634 129
Øyer	95	5 410 392
Sum tilskudd til ferie og fritid	369	21 660 171

2.5 TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Ordningen bidrar til å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og å fremme fellestiltak i beiteområdene. Det er primært beitelagene som kan søke på dette tilskuddet. Kommunene overtok forvaltningen av ordningen i 2020. For 2021 ble Lillehammer-regionen tildelt en ramme på til sammen 280 000. Det ble søkt om tilleggsmidler etter hovedtildelingen der det ble gitt 112 000 ekstra til Lillehammer-regionen. Det ble til sammen tildelt 398 000 kr til tiltak i beiteområder i Lillehammer-regionen 2021.

Tabell 9. Tildelte tilskudd til tiltak 2021.

År	2021	
	Ant.	Tilskudd
Gausdal	3	249 800
Lillehammer	3	76 000
Øyer	2	72 200
SUM	8	398 000

2.6 MIDLER TIL INVESTERING OG BEDRIFTSUTVIKLING (IBU)

IBU-ordningen forvaltes av Innovasjon Norge. I hovedsak gis det investeringstilskudd til ombygging eller nygging av driftsbygninger på garden. Landbrukskontoret bistår i veiledning søkerne om regelverk og innhenting av nødvendig dokumentasjon. Landbrukskontoret avgir uttalelse til prosjektene før de sendes Innovasjon Norge for endelig behandling.

Det var mange søknader og stor rift om IBU-midlene i Innlandet i 2021. Tilskuddspotten ble derfor raskt brukt opp. Mange søknader fikk avslag pga. begrenset tilgang på midler. Fra regionen ble det sendt inn 16 søknader til tradisjonelt landbruk i 2021. Den budsjetterte kostnaden for disse 16 prosjektene var på nær kr 81 millioner. Søknadene som fikk tilskudd var fire løsdriftsfjøs for mjølkeku, ominnredning av et ungdryrfjøs, et gjødsellager, et nytt seterfjøs og et sauefjøs.

Tabell 10. Tildelte IBU-tilskudd 2019 – 2021.

År	2019		2020		2021	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	5	4 650 000	1	100 000	6	6 620 000
Lillehammer	1	450 000	2	2 500 000	0	0
Øyer	0	0	1	1 740 000	2	550 000
SUM	6	5 100 000	4	4 340 000	8	7 170 000

3. FORVALTNING

3.1 JORDVERN

Jordvernet står sterkt og det er nasjonale føringer på at omdisponeringstakten skal reduseres. Ifm. jordbruksoppgjøret i 2021 fornyet Stortinget det nasjonale jordvernmålet. Målsettingen nå er at det innen 2025 skal årlig omdisponering på landsbasis ikke overstige 3.000 daa per år. Hurdalsplattformen legger videre opp til en ytterligere innskjerping av jordvernmålet.

Landbrukskontoret bidrar i planprosessene for å ivareta de nasjonale målsettinger om å redusere avgangen av dyrkamark. I de tilfeller der omdisponering ikke kan unngås er det viktig å sikre at matjorda blir tatt vare på og benytta til matproduksjon ved jordflytting.

Tabell 11. Omdisponering i daa etter jordloven og plan- og bygningsloven.

	2019		2020		2021	
	Dyrket	Dyrkbar	Dyrket	Dyrkbar	Dyrket	Dyrkbar
Gausdal	5	0	17	98	1	3
Øyer	0	0	4	35	0	3
Lillehammer	4	0	30	0	96	1
SUM	9	0	51	133	97	7

Omdisponering skjer i all hovedsak etter vedtak i reguleringsplaner med hjemmel i plan- og bygningsloven. Lillehammer er det reguleringsplan for boligbygging på Hagejordet, samt ny reserve-vannskilde på Balbergøya som gir høye tall for omdisponering.

3.2 JORDLOVENS DELINGSBESTEMMELSE OG KONSESJONSLOVEN

Landbrukskontoret behandler de fleste av disse sakene etter delegert fullmakt i Gausdal og Lillehammer. I Øyer er myndighet til avgjørelse av saker etter jord- og konsesjonslov lagt til politisk nivå.

Tabell 12. Behandlede saker ved landbrukskontoret, fordelt på sakstype og kommune 2021.

Sakstype	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Konsesjon	5	9	8	22
Deling (jordlov)	4	3	12	19

3.3 NYDYR KING

Landbrukskontoret skal godkjenne all nydyrking etter forskrift om nydyrking. Det er ingen nedre arealgrense for søknadsplikt. I 2021 ble det behandlet og godkjent 33 søknader om nydyrking, fordelt på 20 i Gausdal, 5 i Lillehammer og 8 i Øyer. Det totale godkjente arealet for nydyrking i 2021 fordelt på kommunene framgår av tabell 14. Saksbehandling innen nydyrking er ressurskrevende, med befaring, høringsprosess og godkjenning etter endt tiltak.

Tabell 13. Areal i daa godkjent for nydyrking 2014 – 2021.

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gausdal	173	259	151	191	54	244	139	280
Øyer	129	96	156	143	144	105	47	117
Lillehammer	177	172	109	51	214	50	90	9
SUM	479	527	416	385	412	399	276	406

Det presiseres at dette er godkjente dyrkingsplaner og erfaringsvis oppdyrkes noe mindre enn det som er godkjent. Det er positivt med en høy nydyrkingstakt, da dette bidrar til å opprettholde det samlede arealet av dyrkamark der avgangen i hovedsak skyldes at mindre rasjonelle arealer faller ut av drift.

3.4 LANDBRUKSVEIER

Landbrukskontoret behandler søknader etter forskrift om planlegging og bygging av landbruksveger. Dette gjelder både bil- og traktorveger i skogbruket og jordbruksveger.

Tabell 14. Behandlede saker etter landbruksveiforskriften i 2021.

Sakstype	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Landbruksveger	2	8	10	20

3.5 HOGST I VERNSKOG

Formålet med vernskogen er å sikre foryngelse og produksjon i klimautsate skogområder samt gi vern mot naturskader som skred, steinsprang og skadeflom. Landbrukskontoret behandler meldinger om hogst i vernskog, jf. Vernskogforskriften for Innlandet.

Tabell 15. Behandlede meldinger om hogst etter vernskogforskriften i 2021.

Sakstype	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Hogst i vernskog	6	3	1	10

3.6 KART

Vedlikehold av AR-5 er tillagt gjøres av landbrukskontoret. Dette er en kontinuerlig prosess ettersom arealbruken og arealstatus endres over tid. Nye dyrkings- og beitearealer legges inn som jordbruksareal etterhvert som de blir godkjent etter feltbefaringer. Arealer som ikke lenger tilfredsstiller kravene tas ut som jordbruksareal. Det gjennomføres også ajourhold av nedbygd jordbruksareal. Om lag hvert 5. år tas det nye flybilder av alle jordbruksarealer. Det ble i 2019 gjennomført flyfotografering i Gausdal og Øyer kommuner. Lillehammer kommune hadde siste flyfotografering i 2017. Det er arealene slik de framkommer i gardskartet som er grunnlaget for utbetaling av areal- og kulturlandskaps-tilskudd. Arbeidet er ressurskrevende, men resulterer i mer rasjonelle rutiner i forbindelse med behandling av søknader om produksjonstilskudd og annen saksbehandling.

3.7 MOTORFERDSEL I UTMARK

Landbrukskontoret har ansvaret for forvaltning av motorferdsel i utmark i Gausdal og Øyer kommune. I både Gausdal og Øyer er det etablert en ordning med ervervsmessig kjøring og det ble vedtatt nye løyver for perioden 2021-2025. Det ble tildelt 10 løyver i Gausdal og 11 løyver i Øyer. I Gausdal ble det behandlet 15 saker etter motorferdselloven med tilhørende forskrift og i Øyer ble det behandlet 25 saker.

3.8 VILTFORVALTNING

Landbrukskontoret utfører kommunenes oppgaver innenfor vilt- og utmarksforvaltning, der hjorteviltforvaltningen har størst betydning. All elg, og det meste av hjort, blir forvaltet gjennom bestandsplaner som valdene utarbeider som et eget forvaltningsverktøy og som kommunen godkjenner. Det er viktig at forvaltningen er kunnskapsbasert. For å forvalte hjorteviltet på en bærekraftig måte er kunnskap om trekk og arealbruk, og hvordan utbygging og fragmentering av utmarksarealene påvirker trekk og funksjonsområdene til hjorteviltet essensielt.

Tabell 16. Antall felte elg 2014 – 2021.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gausdal	241	234	258	234	249	245	260	249
Lillehammer	101	103	100	106	95	95	99	86
Øyer	232	240	232	209	191	158	119	110
SUM	574	577	590	549	535	498	478	445

Tabell 17. Antall felte hjort 2014 – 2021.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gausdal	18	21	23	23	12	26	25	21
Lillehammer	23	13	20	11	4	10	20	7
Øyer	17	15	20	19	15	17	22	23
SUM	58	49	63	53	31	53	67	51

For å se utviklingen til bestandene de siste årene og mer statistikk kan man gå inn på www.hjorteviltregisteret.no og ta ut det man ønsker å få en oversikt over.

I viltforvaltningen er det utfordringer knyttet til påkjørsler av vilt på veg og jernbane, samt elg som trekker inn i boligområder og sentrale strøk. Fallviltarbeidet organiseres av landbrukskontoret, og utføres av egne fallviltlag i den enkelte kommune.

Tabell 18. Fallvilt -2021.

	Elg			Rådyr			Hjort	Villrein	Sum
	Bil	Tog	Annet	Bil	Tog	Annet	Annet	Annet	
Lillehammer	7	2	3	8	1	8	0	0	29
Øyer	3	16	2	7	0	2	0	2	32
Gausdal	4	0	16	27	0	17	1	0	65
Sum	53			70			1	2	126

*Det er ikke tatt høyde for utfall av hendelsene i tabellen.

3.9 ROVVILT

Lillehammer, Øyer og Gausdal ligger i sin helhet i det som er definert som beiteprioriterte områder. Landbrukskontoret organiserer de tre skadefellingslagene i regionen. Det har vært en betydelig nedgang i aktiviteten av rovvilt i Lillehammer-regionen de siste årene, noe som også gjenspeiles i antall sauer som har blitt tatt av rovvilt. I 2021 ble det skutt en gaupe på skadefelling i Øyer i mai. Det ble gjennom beitesesongen iverksatt flere skadefellings-tillatelser på gaupe i de tre kommunene uten at det ble felt flere dyr.

Det ble i 2021 søkt om erstatning for 335 sauer drept av rovvilt i regionen, og 178 ble erstattet. Oversikt over omsøkt og erstattet sau tatt av rovvilt fremgår av tabellen nedenfor. Det ble utbetalt i alt kr 424 315 i rovvilterstatning.

Tabell 19. Omsøkt og erstattet sau tatt av rovvilt 2021.

	Gaupe		Jerv		Bjørn		Ulv		Ørn		Andre		Sum	
	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt
Lillehammer	60	112	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60	112
Øyer	9	14	43	83	0	2	1	1	0	0	0	0	53	100
Gausdal	49	93	0	0	0	0	0	0	16	30	0	0	65	123
Sum	118	219	43	83	0	2	1	1	16	30	0	0	178	335

Dokumentasjon av skade betyr mye for erstatningsoppgjøret. Regelmessig tilsyn med dyr på beite er derfor viktig. Det er også viktig å få satt inn ekstra ressurser ved rovviltskade. Erfaringer viser at mange rovdyr blir kanalisert til Sør-Gudbrandsdalen og det må forventes streifdyr av både bjørn og ulv i denne regionen. I tillegg er det årlige tap av sau pga. både jerv, gaupe og kongeørn.

Landbrukskontoret søkte også i 2021 Statsforvalteren om midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader. Dette året ble det brukt kr 40 295 til slike tiltak i regionen. Det ble utført ekstraordinært tilsyn og søk med kadaverhund for disse midlene.

3.10 VETERINÆRTJENESTER

Fra og med januar 2008 ble ansvaret for klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid overført fra staten ved Mattilsynet til kommunene. Lillehammer og Gausdal er av Staten definert som et vaktområde, likeledes er Øyer og Ringebu et vaktområde.

Landbrukskontoret søkte Statsforvalteren i 2021 om stimuleringstilskudd til veterinærtjenester på vegne av Øyer kommune. Formålet med tilskuddet er å bidra til å sikre tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake områder. Søknaden ble avslått.

Siden 2017 har det ikke vært vaktordning for smådyr og hest for Gausdal og Lillehammer kommuner. I november 2021 ble det vedtatt i begge kommuner å gå inn med kommunale midler, tilsvarende det øremerkede statlige tilskuddet til veterinærvakt, for å sikre vaktordning for hest og smådyr. Inkludert i saken var at produksjonsdyrvakten i kommunene tildeles hele det øremerkede tilskuddet. Kommunene oppfyller med dette sin lovpålagte oppgave om å sikre veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid.

Det øremerkede tilskuddet fra staten til kommunen for vaktområdet Gausdal og Lillehammer var i 2021 på kr 846 927. Veterinærvaktordningen godtgjøres etterskuddsvis per måned.

4. PLANARBEID

Landbrukskontoret deltar fast i administrativt planforum som planenhetene har i alle tre kommunene.

4.1 LANDBRUKSKONTORETS PLANARBEID

4.1.1 Landbruksplan

Landbruksplan for Lillehammer-regionen 2021-2025 ble vedtatt i de tre kommunestyrene høsten 2021. Planen har fire hovedmål med tilhørende strategier, og skal være et viktig styringsverktøy fremover.

4.1.2.Hjorteviltplaner

Alle tre kommuner har vedtatt fireårige kommunale hjorteviltplaner for perioden 2018-2022. Rulleringsarbeidet med planene startes i slutten av 2022.

4.1.3 Beitebruksplaner

Arbeidet med rullering av Beitebruksplanen for Øyer kommune 2022-2026 ble igangsatt i 2021 og vedtas i 2022. De øvrige to planene er Beitebruksplan for Lillehammer kommune 2020-2025 og Beitebruksplan for Gausdal kommune 2016-2021. Sistnevnte plan starter rulleringsarbeidet i 2022.

4.1.4 Skogbruksplaner

Arbeidet med nye skogbruksplaner i Øyer og Gausdal, som startet opp i 2019 skal ferdigstilles i 2021. Endelig fakturering og utbetaling av tilskudd blir i 2022. Total bestillingsprosent for Gausdal ble 84,8 % av det produktive arealet og for Øyer var bestillingsprosenten på 91,1 %. Totalbestilling for prosjektet er 511 468 dekar av totalt 588 539 dekar, som utgjør 86,9 %. Landbrukskontoret organiserer flere møter for informasjon og kompetanseheving i bruk av planene. Skogbruksplanene i Lillehammer ble ferdigstilte i 2016.

4.2 DELTAKELSE I ANNET KOMMUNALT PLANARBEID

4.2.1 Arealplaner

Reguleringsplan E6 Roterud (i Gjøvik) – Storhove er under behandling. Landbrukskontoret har bidratt i arbeidet med planbestemmelser og kommunens rolle ift. matjordhåndtering og nydyrking. For E6 Øyer-Otta har landbrukskontoret i 2021 bistått i utbyggers arbeid med gardsregistreringer.

Landbrukskontoret har deltatt i arbeidet med rullering av kommunedelplan Skei i Gausdal, herunder landbruksinteressene inkludert beiterett, gjerdeproblematikk og øvrige landbruksformål.

Kommunedelplan Øyer sør er under revisjon. Landbrukskontoret har bidratt med kunnskapsgrunnlag for landbruksrelaterte temaer og bistått i arbeidet med konsekvensutredning av arealinnspill.

Lillehammer kommune har startet med områdeplan for Nordseter. Landbrukskontoret bistår i arbeidet bl.a. med kunnskapsgrunnlag for landbruksrelaterte temaer.

I forbindelse med høring av reguleringsplan for Roåker hyttegrend arrangerte landbrukskontoret, i samarbeid med planavdelingen i Øyer, et møte for grunneiere,

beiterettshavere og utbyggere høsten 2021. Formålet med møtet var å orientere om reguleringsplanarbeidet og rullering av beitebruksplan for Øyer, samt foredrag fra Jordskifteretten om erfaringer og råd fra prosesser i beiteområder.

4.2.2 Naturmangfoldspan

Arbeidet med Temaplan for naturmangfold i Gausdal kommune 2023-2027 ble startet opp i 2021 og landbrukskontoret deltar i den administrative arbeidsgruppa.

4.2.3 Sti og løypeplan

Arbeidet med Tematisk kommunedelplan for sti og løyper i Øyer kommune 2023-2027 ble startet opp i 2021 og landbrukskontoret deltar i den administrative arbeidsgruppa.

5. UTVIKLINGSARBEID

I tråd med intensjonene ved etableringen av kontoret, er det et mål at utviklingsarbeid skal være en viktig del av porteføljen til kontorets ansatte. Ønsket om at landbrukskontoret deltar i utvikling av landbruket har vært fremmet av både næring og politikere i dialogmøter i flere år. Kontoret har i mange år hatt ulike prosjekter og aktiviteter, men har dels vært nedprioritert på grunn av mengden av forvaltningsoppgaver. Utviklingsarbeid er nå en prioritert helhetsoppgave for kontoret og i dette ligger et tett samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst.

5.1 LANDBRUKSKONTORETS AKTIVITETER

5.1.1 Radiobjeller på lam i Øyerfjellet 2021

Etter å ha gjennomført et toårig prosjekt i 2019-2020 med merking av utvalgte lam i fire besetninger i Øyer, ble prosjektet videreført med midler fra Statsforvalteren til å merke alle lam i en besetning. Dette på bakgrunn av store lammetap i deler av Øyerfjellet. Målet med prosjektet var å finne tapsårsaken på lam som beiter i Øyerfjellet. Prosjektet ble styrt av ei gruppe med besetningseier, Oppland radiobjellelag og landbrukskontoret. Det er ønske for 2022 å merke alle dyrene, både søyer og lam i en besetning. Informasjon fra radiobjellene til søyene kan bidra til målretting av søk etter savnede lam.

5.1.2 Klimakalkulator i mjølkeproduksjon

Landbrukskontoret fikk innvilget tilskudd fra Klima- og miljøprogrammet (KMP) hos Statsforvalteren til et prosjekt som gikk ut på at tre mjølkeprodusenter (en fra hver av kommunene) skulle teste ut den nylanserte klimakalkulatoren. Dette for å bringe oppmerksomhet og erfaringer knyttet til verktøyet til andre bønder i regionen. Norsk Landbruksrådgivning utførte rådgivningen på den enkelte gard og utarbeidet tiltaksplaner. Det ble arrangert et åpent møte høsten 2021 der resultater og erfaringer med bruk av klimakalkulatoren ble presentert.

5.1.3. Bonden i det grønne skifte

I 2020-2021 ble det kjørt en møteserie under tittelen «Bonden i det grønne skiftet». Midlene til gjennomføringen ble tildelt gjennom Miljødirektoratets «Klimasats», som er en ordning

med formål å bidra til reduksjon av klimagasser og omstilling til lavutslipps-samfunnet. Møteserien bestod av syv møter med ulike tema innen klima og miljø. Møtene var åpne for alle og ble holdt både med fysisk oppmøte og livestreaming. Formålet med møteserien var å øke fagkunnskapen om klima og fokus på klimagassutslipp på gårdsbruk gjennom å fremme gode agronomiske tiltak, som også vil kunne gi en økonomisk gevinst for gardbrukeren.

5.1.4. Bruprosjekt skogsbilveger

Det ble i 2021 gjennomført et bruprosjekt som ga eiere av veier med skoginteresser mulighet for å få en tilstandsrapport for bruer i veianlegget. Til sammen ble 20 bruer befart og tilstandsrapport utarbeidet, inkludert en åpen fagdag for kompetanseheving. Prosjektet ble finansiert med rentemidler og NMSK-midler.

5.1.5 Bekjempelse av fremmede arter

Landbrukskontoret gjennomførte et informasjonsmøte hvor arbeidet og erfaringer med bekjempelse av kjempespringfrø var tema. Statsforvalteren, landbrukskontoret, representant fra Lillehammer kommune og andre interesserte var deltagende. Landbrukskontoret har gjennomført befaringer og gitt råd og veiledning om bekjempelse av fremmede arter til brukere, og utarbeidet informasjonsbrosjyrer om temaet.

5.1.6 Grønnsaksproduksjon

Regionen har få grønnsaksprodusenter, og for å få opp engasjementet rundt dyrking av grønnsaker ble det invitert til fagtur til Markedshagen på Dokka sommeren 2021. P.g.a. liten oppslutning ble turen avlyst. Det ble testet ut selvplukk av grønnsaker hos to gårder i vår region denne sesongen, og en har etablert salgsbu for grønnsaker/lokalmat ved egen gård.

5.1.7 Tilleggsnæringer

Arbeidet med tilleggsnæringer foregår i samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst, der landbrukskontoret tar ansvar i arbeidet overfor produsentene og legger vekt på at interesserte får veiledning, inspirasjon og støtte til å komme i gang med sine satsinger. Det fokuseres spesielt på satsingen innen lokalmat og det er holdt egne informasjonsmøter for å stimulere både til produksjon og markedsføring av lokalprodusert mat. Landbrukskontoret bistår søkere om IBU-midler til bygdenæringer med råd og informasjon. Kontoret gir også uttalelse til søknadene før de går til behandling hos Innovasjon Norge. I 2021 ble det gitt midler til fem tilleggsnæringssaker i vår region. Dette var til lagerrom/fryserom, maskiner og lokaler for iskremproduksjon, gårdsopplevelser og kafe, og utvikling av gårdshage som besøkstilbud.

5.1.8 Avløserkurs for ungdom

Et todagers kurs ble arrangert i 2021 med rekrutteringsmidler fra Fylkeskommunen. Formålet var å rekruttere flere yngre til avløseryrket, samt øke kunnskapen generelt om landbruket blant ungdom. Dette gir bedre tilgang på avløserer for gardbrukerne og de yngre avløserne får en bredere faglig plattform å bygge videre på. Korona-pandemien har vist hvor sårbar tilgang på avløserer kan være, samt viktigheten av at hjulene holdes i gang i matproduksjonen. Totalt 12 deltagere i alderen 15 – 19 år fra hele regionen deltok, og fikk lære om bl.a. HMS, fjøsrutiner, dyrehelse, dyrevelferd og avløserordningen.

5.2 DELTAKELSE I ANDRE AKTIVITETER/PROSJEKTER

5.2.1 Elgmerkeprosjektet «Elgen i Oppland»

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom berørte kommuner, rettighetshaverne og valdene innenfor området Murudalen/Gausdal Vestfjell, Statsforvalteren i Innlandet, Innlandet fylkeskommune, Miljødirektoratet og Norsk institutt for naturforskning (NINA). Formålet med prosjektet er å kartlegge trekk og arealbruk til elgen, samt undersøke beitetrykk og beitegrunnlag. Det er nå merket 52 elger i prosjektet, 4 av de 52 er døde og 2 har mistet halsbåndet. Det er 46 elger som fortsatt er med i prosjektet. Dersom man ønsker å følge bevegelsene til elgen kan man gå inn på www.dyreposisjoner.no og registrere seg som bruker. Det er to ukers forsinkelse på posisjonene.

5.2.2. Utvikling av ny regional gjødselvare

Landbrukskontoret deltar i et prosjekt ledet av Ringsaker landbrukskontor, der flere kommuner deltar, i tillegg til Oplandske bioenergi, Mjøsanlegget og Norsk Landbruksrådgivning. Formålet er å utrede mulighet for bruk av bioest, biokull og struvitt som gjødselvare.

5.3 ANNEN UTADRETTET VIRKSOMHET

5.3.1 Samarbeid med næringa

Landbrukskontoret har jevnlig møter med faglagene i jordbruket (Bondelag og Bonde- og Småbrukerlag) og med skognæringa. Agenda i møtene er informasjonsdeling, utveksling av erfaringer og innspill til fokus innen utviklingsarbeid. Disse treffpunktene er svært viktige for landbrukskontorets arbeid, både for å fange opp status i landbruket og for å treffe med kurs og arrangement.

5.3.2. Dialogmøte

Vurdering av kontorets tjenester summeres opp i dialogmøtet som arrangeres årlig, der to valgte politikere fra hver kommune og en representant fra hvert av faglagene i kommunene deltar. Tema for dialogmøtet i 2021 var status drift for kontoret, planer for utviklingsarbeid og oppfølging av landbruksplan. Innspillene til fra møtet var bl.a. viktigheten av fokus på jordvern, bekjempelse av fremmede arter, opprettholdelse av antall bruksenheter og oppfølging av nye brukere. Muligheter innen landbruk og reiseliv, investeringer i mjølkeproduksjon og kompetanseheving innen agronomi ble fremhevet som ønskede fokusområder fremover. Landbrukskontoret opplevdes av næringa som åpent, og at det var bra med veiledning i forkant av søknadsomgangene.

5.3.3 Landbruksdag med ordfører

Det ble utført en dag i hver kommune, der leder av landbrukskontoret og ordfører var innom gårder med ulike produksjoner. Ordførerene fikk innblikk i ulike sider av gårdsdrift og fikk gode samtaler om de satsinger, utfordringer og muligheter næringa har. Det ble gitt gode tilbakemeldinger fra gårdbrukerne på besøkene, og informasjon om besøksrunden ble lagt ut på kommunenes nettsider og sosiale media – for synliggjøring av landbrukets betydning.